

лабораторных занятиях. Каждый из этапов соотносится с обучением через ситуации, в которых мы видим основу формирования профессиональных компетенций студентов.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Standart de calificare №6. <https://mecc.gov.md/ro/content/invatamantul-superior> (дата обращения 18.11.2022)
2. ИВАНОВ, Д.А., Компетентности и компетентностный подход в современном образовании. М.: Чистые пруды, 2007. 32 с. ISBN 978-5-9667-0393-6
3. ИВАЩЕНКО, Е.В., СТРУЧАЕВА, Т.М. Профессиональная подготовка будущего учителя начальных классов к оценке учебных достижений школьников. https://vestnik.tspu.edu.ru/files/vestnik/PDF/articles/ivashenko_e_v_97_102_1_103_2011.pdf (дата обращения: 19.11.2022)
4. КИСЕЛЕВА, Е.В. Сущность компетентностного подхода в высшем образовании. <https://cyberleninka.ru/article/n/suschnost-kompetentnostnogo-podhoda-v-vysshem-obrazovanii/viewer> (дата обращения: 25.11.2022)

ETICA PEDAGOGICĂ – O REALITATE FORMATIVĂ PE DIMENSIUNEA EDUCAȚIEI PROSPECTIVE

PEDAGOGICAL ETHICS – A FORMATIVE REALITY ON THE DIMENSION OF PROSPECTIVE EDUCATION

*ȚĂRNĂ ECATERINA, conf. univ., dr.,
Universitatea Pedagogică de Stat. „Ion Creangă”*

*ȚĂRNĂ ECATERINA, PhD associate professor,
State Pedagogical University "Ion Creanga" from Chisinau*

ORCID: 0000-0001-5408-9504

CZU: 174:378

DOI: 10.46727/c.09-12-2022.p33-42

Rezumat: În acest articol, evidențiem aspirația noastră pentru dimensiunea educațională prospectivă în formarea inițială, considerând-o atât o prioritate în dezvoltarea personală a studenților pedagogi, cât și o necesitate profesională la care se va lucra sistematic, începând cu debutul la facultate. Ideile abordate în articolul respectiv sunt rar analizate atât în cercetările din R. Moldova, cât și în cadrul dezbaterilor despre caracterul prospectiv al educației universitare sau despre implementarea programelor de studii interdisciplinare și transdisciplinare. Una dintre soluțiile pe care le propunem ține de o revizuire completă a unităților de conținut la Etica pedagogică, fiind un curs obligatoriu și necesar studenților pentru dezvoltarea personală și profesională.

Cuvinte-cheie: etica pedagogică, educație prospectivă, studenți pedagogi, valori pedagogice, pozitivismul, atitudine nonconflictuală, corectitudinea morală.

Abstract: In this article, we highlight our aspiration for the prospective educational dimension in initial training, considering it both a priority in the personal development of student teachers and a professional necessity to be worked on systematically, starting from first university years. The ideas addressed in the respective article are rarely analyzed both in the research and in debates from the Republic of Moldova regarding the prospective nature of university education or the implementation of interdisciplinary and transdisciplinary study programs. One of the solutions we propose is a complete revision of the content units in Pedagogical Ethics, being a mandatory course and necessary for students for personal and professional development

Keywords: pedagogical ethics, prospective education, pedagogical students, pedagogical values, positivism, non-conflictual attitude, moral correctness

În prezent, există numeroase probleme în ceea ce privește studiul eticii pedagogice, fiind determinate, îndeosebi, nu numai de criza morală contemporană, dar și de lipsa cercetărilor și publicațiilor în domeniul respectiv. Referindu-ne la articolul lui V. Capcea [6 p. 101], vom consemna, dar fără a nega importanța informațională a lucrărilor existente, că în R. Moldova există manuale consacrate eticii pedagogice, însă unele dintre ele au pierdut din actualitate, iar altele abordează acest domeniu destul de schematic [*Ibidem*, p.105]. În viziunea noastră, studiul *eticii pedagogice* trebuie să ofere studenților oportunități de *cunoaștere a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* la început *pe dimensiunea teoretică* pentru *înțelegerea sensurilor profunde ale valorilor*, a respectării normelor și principiilor etice, precum și formarea convingerilor morale și a deprinderilor deontologice necesare profesioniștilor în domeniul educațional. Astfel, *cunoașterea semnificației valorilor pedagogice este primul pas* care le permite studenților să stabilească asupra a ceea ce este corect sau incorect atât pentru el ca educator, cât și pentru viitorul său elev (nu ca personalitate, ci în contextul realității comportamentale, nu în general, ci într-o concretă situație), apoi să acționeze, în consecință, după cum recunoaște această valoare ca atitudine nonconflictuală, adică cu prudență și modestie.

Sugerând necesitatea de a înțelege „știința postmodernă ca pe o știință a viitorului etic”, G. Lipovetsky declară că aceasta este „o știință care mai mult hominizează decât materializează” [10, p. 291], ceea ce inspiră o nouă viziune asupra procesului de formare inițială a cadrelor didactice în raport cu exigențele societății. Această idee o găsim exprimată și la Z. Bauman în lucrarea „Etica postmodernă” [5], etalând posibilitatea unei înțelegeri radical noi a fenomenelor relaționale în educație. De exemplu, deseori cadrele didactice debutante sunt acuzate că nu au suficientă răbdare cu elevii, dar „prin faptul că suntem răbdători nu înseamnă că trebuie să fim neapărat și de acord cu cealaltă persoană doar pentru a evita conflictul”, notează G. Albu [1, p. 190], deoarece „conflictul nu constă în lipsa de răbdare, ci mai degrabă în ceea ce se întâmplă în procesul relaționării într-o societate ca a noastră hiperconcrețională și hiperindividuală, care descurajează, frânează, subminează încrederea și cooperarea”, menționează G. Albu [2, p. 93].

În opinia noastră, *Etica pedagogică* nu se bucură de o atractivitate deosebită în rândul studenților din diverse cauze: 1) numărul mic de ore (60 de ore); 2) cursul este predat după ce

studentii au realizat practica pedagogică, în ultimul an de studii; 3) nu se păstrează un echilibru între spațiul explicațiilor teoretice și cele practice cu referințe la problemele etice actuale (funcționalitatea eticii); 4) studenții nu cunosc semnificația valorilor pedagogice, semnificația dilemelor morale, profesionale etc.; 5) unitățile de conținut nu sunt raportate la cerințele și standardele prevăzute în *Codul de etică al cadrului didactic*; 6) unitățile de conținut nu prezintă realitatea socioculturală; 7) conținuturile sunt axate mai mult pe prezentarea informației și nu pe formarea unui consens al limbajului și al valorilor pentru dezvoltarea schemelor cognitive.

Etica pedagogică oferă direcții în înțelegerea sensurilor profunde ale implicațiilor morale în actul educativ, a interiorizării valorilor, normelor și principiilor etice, precum și formarea convingerilor morale și a deprinderilor deontologice necesare profesioniștilor în domeniu. Fiind de acord cu P. Singer [13, p. 17], credem că *studenții pedagogi nu pot evita cunoașterea semnificației contextuale a valorilor pedagogice*, întrucât ceea ce fac – și ceea ce nu fac – poate fi oricând subiectul unei evaluări de natură etică. Astfel, pentru viitoarele cadre didactice, *necesitatea formării unei culturi etice* se impune pregnant într-un timp al schimbărilor permanente, iar cunoașterea și recunoașterea valorilor pedagogice este un obiectiv prioritar al acestei discipline.

În special, vom considera *Etica pedagogică* atât un ghid pentru activitatea profesională a cadrului didactic, cât și un ansamblu de norme ce reglementează conduita lui în anumite activități educaționale, iar principalele concepte de operare sunt *valorile pedagogice, pozitivismul, atitudinea nonconflictuală, corectitudinea morală* etc.

În viziunea lui J. Haidt [9], „valorile leagă indivizii între ei”, iată de ce acestea trebuie să fie practicate și exersate prin anumite „matrice morale” considerate construcții etice direcționate:

1. *Etica autonomiei* – ansamblu de unități etice bazate pe ideea deciziilor autonome;
2. *Etica comunității* – ansamblu de unități etice bazate pe ideea apartenenței la grup;
3. *Etica divinității* – ansamblu de unități etice bazate pe condamnarea nonvalorilor.

În același timp, G. Chiosso propune „edificarea unei relații cât mai strânse între educație și universul valorilor” [7, p. 110], iar G. Albu și V.M. Cojocaru [3, p. 134] propun introducerea unei evaluări a valorilor ca unul dintre criteriile de admitere la facultate. Raportând aceste idei la cursul de *Etică pedagogică*, ne dăm seama că avem obligația de a le oferi studenților oportunități curriculare semnificative de cunoaștere a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale, conturând *posibile anticipări* legate de reacțiile și consecințele acțiunii care iau forma unor *hărți conceptuale dinamice ale perspectivelor de integrare profesională*. Alegând calea corectă, studenții înțeleg *cunoașterea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale* ca pe un proces inepuizabil de a depăși ignoranța. Acceptarea unui astfel de raționament generează un consens cu privire la reorganizarea curriculumului universitar care trebuie dublat de o reorganizare valorică pe două paliere: *înlocuirea competiției cu colaborarea și o altfel de raportare la autoritatea profesională*. În special, acest proces determină schimbări cu privire la calitatea formării inițiale, întrucât

cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice se apropie de ceea ce F. Bacon numește „semințe de înțelepciune semănate în mintea celor care învață [4, p. 14].

Etica pedagogică reprezintă o artă pe motiv că ea poate contribui, în mod substanțial, la formarea morală și civică atât a elevului, cât și a cadrului didactic, după cum afirmă V. Capcelea [6, p. 101]. *Etica pedagogică* îl învață pe viitorul pedagog să înțeleagă și să respecte personalitatea elevului fără a manifesta față de acesta autoritarism sau coerciție, dar totodată menținându-și demnitatea personală și profesională.

Etica pedagogică pentru care pledăm noi pune în discuție valorile pedagogice și atitudinile care ne călăuzesc și ne dirijează comportamentul, fiind „o disciplină care normează mai degrabă decât constrânge și care vizează nu atât ordinea, cât o sociabilitate plăcută, o disciplină a politeții și nu una rigidă. Astfel, pentru viitoarele cadre didactice, *necesitatea formării unei culturi etice* este necesară într-un timp al schimbărilor, iar cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice este un obiectiv prioritar al acestei discipline.

Sușținem ideea că anume valorile pedagogice reprezintă contextul în cadrul căruia funcționează normele profesionale pentru toți actorii educaționali (ce este permis și ce este interzis). Bineînțeles, valorile pedagogice nu pot fi întâmplătoare, acestea necesită a fi specificate în *Codul de etică al cadrului didactic* și explicate în *Referențialul valoric în domeniul educațional*. Pornind de la aceste fundamente, valorile pedagogice asigură baza legitimă după care trebuie să se formeze viitoarele cadre didactice, conștientizând reglementarea valoric-normativă. Prin urmare, pe lângă semnificația terminologică, credem că al doilea pas pentru cunoașterea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale trebuie să fie cunoașterea realității valorice. Acesta este un proces cognitiv prin care studenții pedagogi sunt invitați să *elaboreze raționamente deductive*, combinând premise și ajungând la o concluzie decizională. Aceste premise descriu reguli pentru anumite stări de lucruri care sunt percepute înainte de a cunoaște concluzia sau de a trage vreo concluzie în baza lor [14].

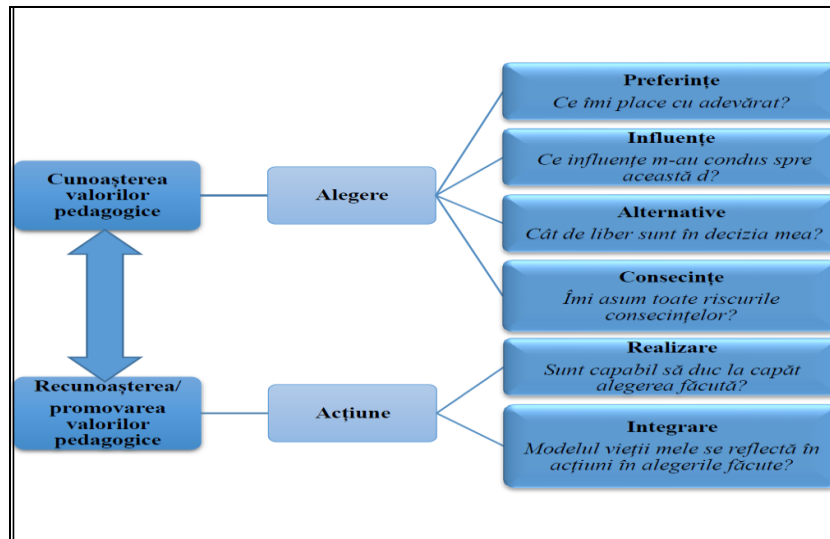
În viziunea noastră, punctul de vedere conform căruia valorile și atitudinile se învață rămân o componentă esențială a curriculumului disciplinar la *Etica pedagogică*.

Tabelul 1. Competențe dezvoltate în cadrul cursului *Etica pedagogică*

<i>Competențe dezvoltate în cadrul cursului</i>
Identificarea noțiunilor de bază, fenomenelor și proceselor specifice eticii pedagogice.
Aplicarea principiilor și respectarea normelor deontologice în raport cu prevederile <i>Codului de etică al cadrului didactic</i> .
Asumarea responsabilității de a elabora și implementa programe speciale de conduită etică în baza <i>Referențialului valoric, domeniul Științe ale Educației</i> .
Cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale.
Adaptarea paradigmatelor etice în diverse activități practice de distingere a comportamentului moral, amoral, imoral și dezvoltarea competențelor de rezolvare a conflictelor educaționale.
Antrenarea spiritului de inițiativă în activități de învățare și de cercetare privind comportamentul etic, formarea capacităților empatică și a tactului pedagogic.

Conștientizarea necesității de autocontrol, de valorificare a proceselor și patternurilor de autodezvoltare.

Etica pedagogică este disciplină obligatorie, fiind raportat la realitățile teoretice și practice, optând pentru asigurarea calității în formarea inițială prin orientarea la standardele de formare profesională a personalului educațional. Cursul respectiv răspunde cerințelor interdisciplinare și transdisciplinare, constituind o punte de legătură între domeniile pedagogiei, filosofiei, sociologiei și psihologiei, între sfera privată și cea publică a experienței personale și profesionale. De asemenea, având în vedere ansamblul pregătirii metodologice, cursul are drept scop fundamentarea abilităților practice pentru formarea și dezvoltarea capacității de a analiza comportamentul prin prisma normelor specifice deontologiei pedagogice, antrenarea deprinderilor de conduită în raport cu normele etice, formarea capacităților empatice și a tactului pedagogic, dezvoltarea atitudinii nonconflictuale, formarea atitudinii respectuoase față de elevi, crearea unei culturi organizaționale etc. Prin cunoașterea valorilor pedagogice pe dimensiune teoretică și recunoașterea/promovarea acestora pe dimensiune pragmatică studentul își construiește o imagine complexă despre funcționalitatea valorilor ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale. Credem că acest deziderat poate fi finalizat în măsura în care studentul este ajutat prin activități formative să stabilească cu claritate sistemul valoric-atitudinal specific mediului educațional, care conferă stabilitate culturală direcțiilor generale de conduită etică. Cu certitudine, cunoașterea valorilor pedagogice este un proces al educației formative care nu se reduce doar la descifrarea semnificației conceptuale sau situaționale, întrucât înțelegerea sensului real și trăirea autentică a valorilor reprezintă mecanismele psihice ale reglementării și dirijării comportamentului moral. În acest sens, putem vorbi despre *filiația dintre psihologic și etic*. Astfel, pe lângă importanța cunoașterii valorilor pedagogice a căror finalitate este dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale, studenții pedagogi trebuie să analizeze etapele luării deciziei, să se concentreze pe rezolvarea constructivă a conflictului și să-și asume decizii etice justificate moral. Menționăm că o componentă importantă în elaborarea finalităților *la nivel de cunoaștere, aplicare și integrare* presupune să asigurăm o *convergență funcțională* dintre *cunoaștere* (dimensiune teoretică) și *recunoaștere/promovare* (dimensiune pragmatică) a *valorilor pedagogice și dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* (dimensiune aplicativă), acest lucru realizându-se prin șase pași procedurali (Figura 1).

Figura 1. Pașii procedurali în cunoașterea/recunoaștere/promovarea valorilor pedagogice

Acest exercițiu permite studentului să cunoască semnificația și să aprecieze ierarhic valorile în diverse contexte profesionale. De asemenea, exersarea respectivă îi permite să stabilească o legătură între valorile pedagogice acceptate ca prioritate de afiliere conștientă la universul valoric al cadrelor didactice și atitudinea nonconflictuală manifestată ca răspuns la rezolvarea conflictului. Semnalăm aici și prezența a ceea ce L. D'Hainaut numește „operator psihoafectiv”, fenomen care determină formarea unui ansamblu de valori manifestate permanent, întrucât cunoașterea acestora este conștientă prin următoarele: 1) formarea unei valori (perceperea afectivă, acumularea afectivă și atribuirea); b) aplicarea afectivă a unei valori existențiale, instrumentale sau terminale; organizarea valorilor (ierarhizarea, combinarea valorilor compatibile și rezolvarea conflictelor dintre valorile incompatibile) [apud 14, p. 129].

În ultimul timp auzim tot mai des formulări de tipul: „trăim într-un timp dinamic, într-o epocă a cunoașterii, a schimbărilor, într-o societate bazată pe valori etice” etc. În mediul educațional asemenea sintagme necesită abordări explicative și convingătoare pentru valorificarea acestora în formarea și dezvoltarea personalității, în practicarea continuă a profesionalismului, dar și în activitățile cotidiene. În general, studenții pedagogi au o deosebită șansă de a se autodezvolta și de a se manifesta ca adevărați profesioniști de la care societatea așteaptă exemple de moralitate, acte de comportament și civilitate, cu alte cuvinte, *punerea în acțiune a competențelor profesionale, îndeplinirea obligațiilor, onorarea instituției de învățământ și a demnității de a fi pedagog* demonstrează în acțiune perspectivele integratoare ale eticii pedagogice. În această ordine de idei, *perspectivele integratoare ale eticii pedagogice* constituie o parte majoră a ceea ce generic numim *cultura morală și profesională a pedagogului*.

Potrivit lui V. Mureșan [11, p. 39], codurile etice, comitetele de etică, auditul etic, educația etică a personalului, tehnicile de creare a unei culturi instituționale de natură morală, căutarea unor „cutii cu unelte” de decizie etică – toate acestea au ajuns să fie realități din ce în ce mai răspândite, printre altele, și pentru că au fost impuse politic, iar în multe țări le-au fost atribuite formalizare și forță juridică. După cum afirmă autorul, asimilarea lor în obiceiurile oamenilor nu a atins cote

spectaculoase, dar procesul e în curs de stabilire, însemnând „instituționalizarea eticii”, o realitate nouă pentru care trebuie să muncim. Așadar, este recunoscut faptul că în special etica profesională a fost neglijată ori a avut o dimensiune preponderent teoretică, iar prin aceasta prea puțin practică, ceea ce justifică atragerea unei atenții deosebite atât funcțiilor, cât și perspectivelor integratoare ale eticii pedagogice. Evident, etica pedagogică prescrie norme comportamentale, ceea ce înseamnă că are caracter normativ, oferind un cadru moral comun tuturor actorilor educaționali, promovând responsabilitatea și conduita profesională. Una dintre soluțiile pe care le propunem ține de o revizuire completă a unităților de conținut la *Etica pedagogică*, ceea ce va spori atât nivelul de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale, cât și gradul de sensibilizare a studenților față de problemele morale existente într-o lume bulversată de conflicte și războaie, o lume unde deseori se uită de semnificația valorilor. În același timp, studentul pedagog nu este doar un executor care se supune unui sistem de norme, ci este și „un gestionar al propriei activități”. Prin urmare, funcțiile cadrelor didactice sunt plasate într-o nouă perspectivă, ținând cont de o nouă identitate profesională a personalului educațional. În felul acesta, prin procesul de formare a cadrelor didactice se poate modela capacitatea acestora de a asimila și manifesta valori și atitudini favorabile față de întreg specificul domeniului, ca o componentă a profilului lor de personalitate.

Tabelul 2. Finalități de studii (nivel de cunoaștere, aplicare și integrare)

<i>Finalități de studii</i>
<i>La nivel de cunoaștere</i>
Să definească conceptele: „etică pedagogică”, „cod de etică”, „referențial valoric”, „valori morale/profesionale”, „dezvoltare personală/profesională”, „comportament profesional”, „deontologie” etc.
Să cunoască <i>Codul de etică al cadrului didactic și Referențialul valoric, domeniul Științe ale Educației</i> .
Să identifice, prin prisma principiilor etice, valorile profesionale în raport cu normele comportamentului etic.
Să profileze valențele formative și rolul categoriilor etice în procesul educativ.
Să recunoască, prin prisma teoriilor și modelelor, fenomenele și procesele care favorizează sau împiedică dezvoltarea personală/profesională.
Să cunoască și să recunoască valorile pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva de integrare profesională.
Să stabilească raportul dintre dimensiunea morală a personalității profesorului și dimensiunea morală a personalității elevului.
<i>La nivel de aplicare</i>
Să utilizeze cunoștințele teoretice în domeniul aplicativ și să demonstreze abilitățile de management al informației (capacitatea de a extrage, a analiza și a produce informații).
Să aplice principiile, normele de conduită și valorile profesionale prevăzute în Codul de etică al cadrului didactic.

Să aplice <i>Referențialul valoric, domeniul Științe ale Educației</i> în diverse contexte profesionale și să dezvolte mecanisme specifice de sesizare/ informare/ formare a personalității sub aspect moral.
Să manifeste gândire pozitivă și comportament proactiv în evaluarea și soluționarea dilemelor etice.
Să aplice cunoștințele despre valorile pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale în perspective de integrare profesională.
Să demonstreze responsabilitate pentru organizarea activităților practice de dezvoltare personală și profesională.
Să determine dimensiunile comportamentului moral în raport cu cel amoral, imoral și să demonstreze creativitate în elaborarea proiectelor de cercetare vizând problematica eticii în sistemul educațional.
<i>La nivel de integrare</i>
Să generalizeze și să particularizeze importanța eticii pedagogice pentru favorizarea climatului pozitiv în școală.
Să transpună în activități practice normele de conduită și valorile profesionale prevăzute în Codul de etică al cadrului didactic.
Să proiecteze activități de formare–dezvoltare personală și profesională în baza <i>Referențialului valoric, domeniul Științe ale Educației</i> .
Să se adapteze la diverse contexte educaționale și să demonstreze competențe practice în proiectarea principiilor etice de dezvoltare personală/profesionale.
Să gestioneze eficient situațiile conflictuale și să aprecieze importanța valorilor pedagogice în evaluarea și soluționarea dilemelor profesionale.
Să planifice activități practice de dezvoltare personală și profesională.
Să gestioneze eficient dificultățile comportamentale și să implementeze proiecte inovatoare sistemice vizând dezvoltarea culturii etice în sistemul educațional.

Cu certitudine, studenții pedagogi trebuie formați în așa fel, încât să acționeze hotărât și fără lașitate în rezolvarea constructivă a conflictelor educaționale, exprimând o atitudine nonconflictuală, demonstrând nonviolență în cuvinte și fapte. Astfel, predominantă rămâne, totuși, concepția potrivit căreia în postmodernism demersul formativ este direcționat pe dimensiunea prospectivă a educației, fiind un proces de depășire a tendințelor de transmitere a informației despre valori, tendință criticată încă de Socrate. În acest sens, principiile postmoderne legitimează formarea studenților pedagogi pe dimensiunea educației prospective, însă se constată că viitoarele cadre didactice continuă să fie formate „în epoca interesului propriu, axată pe competiție”, cum afirmă C. Ulrich [15, p. 73], nefiind pregătiți să activeze într-o „galaxie urbană, digitală, dominată de haos”, atenționează K. Nodstrom, P. Schlingmann [12, p. 33], și, în special, studenții nu sunt deprinși să relaționeze cu „fiecare altul, care este cu totul altul”, după cum susține Jacques Derrida [apud 14], ceea ce, în viziunea noastră, este imposibil de realizat fără a implementa programe axate pe următoarele finalități: 1) *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică); 2)

recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice (dimensiune pragmatică); 3) *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* (dimensiune aplicativă).

În concluzie, viitoarele cadre didactice trebuie formate să acționeze autonom și nu heteronom, în baza valorilor pedagogice, însemnând să cunoască, să recunoască și să promoveze valorile pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale, adică să ia decizii sub influența unor valori raționale intrinseci, pe care I. Kant le-a numit „valori raționale interne ce corespund cu cele universal umane la care subscrii liber, pentru că sunt ale tale și nu sub influența unor forțe externe” [apud 14]. Din literatura cercetată de noi, am remarcat doar unele dintre multiplele perspective vizând *etica pedagogică ca o realitate formativă pe dimensiunea educației prospective*, considerate importante în procesul de formare profesională, însă fără a nega și importanța celorlalte perspective, pledând pentru transferarea cursului *Etica pedagogică*, care se predă în anul IV, semestrul 7, având 60 de ore și 2 credite, în anul I, semestrul II, majorând numărul de ore și credite pentru ca studenții să cunoască și să recunoască valorile pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale, să respecte standardele unice de conduită prevăzute în *Codul de etică al cadrelor didactice* până la și nu după stagiul de practică profesională. Trecând din sfera metodelor în cea a perspectivelor de integrare profesională, devine evidentă dovada necesității formării prospective, concretizate în obiectivele educației postmoderne, pentru a-i permite studentului afilierea la valorile pedagogice. În acest sens, găsim relevante modalitățile de asimilarea și practicarea codului etic; grefarea unor patternuri habituale axiologice; clarificări valorice; instituirea unei politici de moratoriu axiologic etc..

BIBLIOGRAFIE

1. ALBU, G. Grijile și îngrijorările profesorului. Pitești: Paralela 45, 2013. 240 p. ISBN 978-973-47-1626-5.
2. ALBU, G. Introducere într-o pedagogie a curajului. București: Editura Trei, 2017. 390 p. ISBN 978-606-40-0316-4.
3. ALBU, G., COJOCARU V.M. Universul valoric al profesorului. Iași: Institutul European, 2019. 162 p. ISBN 978-606-24-0248-8.
4. BACON, F. Cele două cărți despre excelența și progresul cunoașterii divine și umane. București: Humanitas, 2012. 507 p. ISBN 978-973-50-3744-4.
5. BAUMAN, Z. Etica postmodernă. Timișoara: Amarcord, 2000. 280 p. ISBN 9739244874.
6. CAPCELEA, V. Codul deontologic al pedagogului –imperativ al timpului. În: Arta și educația artistică, Revistă de Cultură, Știință și Practică Educațională. Bălți: Universitatea de Stat „Alecu Russo”, nr.7, 2007.
7. CHIOSSO, G. Teoriile educației și ale formării. București: Editura Humanitas Educațional, 2007. 170 p. ISBN 978-973-689-106-9.
8. CUCOȘ, C. Pedagogie și axiologie. București: EDP, 1995. 160 p. ISBN 973-3043-98-3.
9. HAIDT, J. Ipoteza fericirii: armonia dintre știința modernă și vechea înțelepciune. București: Humanitas, 2020. 379 p. ISBN 978-973-50-6933-9
10. LIPOVETSKY, G. Amurgul datoriei. Etica nedureroasă a noilor timpuri democratice. București: Babel, 1996. 322 p. ISBN 973-4 8-1 024-3.

11. MUREȘAN, V. Trei teorii etice. București: Editura Universității, 2012. 294 p. ISBN 978-606-16-0116-5.
12. NODSTROM, K., SCHLINGMANN, P. Expresul urban. București: Publica, 2015. 212 p. ISBN 978-606-722-165-7.
13. SINGER, P. Tratat de etică. București: Polirom, 2007. 591 p. ISBN 978-973-46-0243-8.
14. ȚĂRNĂ, E. *Valorile pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*. Chișinău: UPS "I. Creangă", 2022, 315 p. ISBN 978-9975-46-639-4.
15. ULRICH, C. Postmodernism și educație. București: EDP, 2007. 187p. ISBN 978-973-30-1751-6.

ROLURILE ȘI COMPETENȚELE PROFESORULUI CONSTRUCTIVIST

THE ROLES AND COMPETENCES OF THE CONSTRUCTIVIST TEACHER

*VINNICENCO Elena , dr., conf. univ.,
Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă”*

*VINNICENCO Elena, PhD, associate professor,
State Pedagogical University "I. Creanga"*

ORCID ID: 0000-0002-7378-7284

CZU: 37.011.31

DOI: 10.46727/c.09-12-2022.p42-47

Rezumat. Activitatea didactică are o imensitate foarte evidentă, fapt care vizează un spectru larg de cunoștințe și competențe, atitudini, valori, etc. Profesorul constructivist își monitorizează permanent propria activitate, tinde spre autorealizare, să devină un bun arhitect al ideilor sale, pe care să le implementeze în propria carieră profesională. În contextul paradigmei constructiviste profesorul urmează să-și asume și să îndeplinească roluri, care asigură reușita profesională. În acest context, ne putem referi la rolul de profesor ca cercetător al activităților didactice, fiind inițiatorul și moderatorul acestui proces.

Cuvinte-cheie: proces de instruire, paradigmă constructivistă, cercetător, roluri.

Abstract: The didactic activity has a very obvious immensity, a fact that targets a wide spectrum of knowledge and skills, attitudes, values, etc. The constructivist teacher constantly monitors his own activity, tends to self-realization, to become a good architect of his ideas, which he can implement in his own professional career. In the context of the constructivist paradigm, the teacher is to assume and fulfill roles that ensure professional success. In this context, we can refer to the role of the teacher as a researcher of didactic activities, being the initiator and moderator of this process.

Keywords: training process, constructivist paradigm, researcher, roles.

Educația se desfășoară în contextul relației pedagogice - o relație asimetrică de influență a educatorului asupra educatului. Scopul educației reprezintă finalitatea macrostructurală determinată de idealul educațional, la nivelul politicii educaționale, care orientează valoric acțiunile de formare și dezvoltare a personalității proiectate și realizate în cadrul sistemului de educație.